

ZMLUVA O PÔŽIČKE A VÝPOŽIČKE

Účastníkmi zmluvného dojednania je dlžník a veriteľ.

Dlžníkom – sa rozumie osoba, môže to byť rovnako FO aj PO, ktorá si požičiava určitú vec.

Veriteľom – je taktiež FO alebo PO, ktorá určitú vec požičala a uplatňuje si nárok na vrátenie.

Zmluvou o pôžičke veriteľ prenecháva právo dlžníkovi na voľné nakladanie s vecou určenej podľa druhu, ktorá je predmetom zmluvy. Vecou sa rozumie veci zastupiteľné a to najmä peniaze (ale aj iné hnuiteľné veci ako napr. Stavebný materiál, sadivo...).

Uzatvorením zmluvy medzi dvoma zmluvnými stranami, konkrétne medzi dlžníkom a veriteľom, môže dôjsť písomnou ale aj ústnou dohodou. Pre jej platnosť sa zákonom nevyžaduje žiadna osobitná forma. Nemusí byť podpísaná pred notárom. Napriek tomu sa odporúča, najmä ak ide o väčšiu sumu peňazí, aby bol aspoň dlžník podpísaný úradne overený na zmluve pred notárom alebo na matrike. Na súde potom dlžník nebude môcť vyhlasať, že on zmluvu nepodpísal. Zrýchli sa tak súdne konanie, pretože inak by súd musel zadať znalcovi vypracovať písomznalecký posudok na overenie pravosti podpisu dlžníka.

Odporúča sa tiež, aby sa peniaze dlžníkovi požičali tak, že mu ich veriteľ pošle prevodným príkazom na bankový účet alebo ich vloží v hotovosti v banke na účet dlžníka. Bude tak k dispozícii hodnoverný doklad, že sa mu peniaze skutočne požičali.

Na rozdiel od zmluvy o úvere uzatváratej podľa Obchodného zákonníka, zmluva o pôžičke môže byť úročná aj bezúročná (bezodplatná). Vo väčšine prípadov sa však v praxi aj pri zmluve o pôžičke peňazí dohodne úrok.

Predmetom zmluvy môže byť peňažná aj nepeňažná pôžička.

- pri peňažnej pôžičke si možno dohodnúť úrok, ktorý je odplata za užívanie peňažnej istiny alebo pôžičky, zväčša sa určuje percentom z požičanej sumy stanoveným za príslušnú dobu. Ich plnenie by sa malo uskutočniť najneskôr spolu s istinou, ak nebolo určené inak. Ak k splateniu nepríde, veriteľ si môže nárokovat' na úroky z omeškania popri týchto úrokoch
- ak ide o nepeňažnú pôžičku – úroky neprichádzajú do úvahy, preto sa môže dohodnúť plnenie primeraného väčšieho množstva alebo vecí lepšej akosti, spravidla toho istého druhu.

Zmluva o pôžičke by mala obsahovať:

1. presné označenie zmluvných strán – veriteľa a dlžníka
2. záväzok veriteľa požičať konkrétnu sumu peňazí dlžníkovi, v prípade, že sa jedná o nepeňažnú pôžičku záväzok ponechať veci dlžníkovi na jeho voľné nakladanie, teda aj možné spotrebovanie, pretože ide o ich prechod do jeho vlastníctva (dlžníka) nielen o ich užívanie (inak je to však pri výpožičke alebo pri podnikateľskom nájme hnuiteľných vecí, kedy si nájomca vec iba požičiava za ktorú platí tzv. nájomné za užívanie vecí a to v dohodnutej výške...).
3. záväzok dlžníka vrátiť požičanú sumu veriteľovi navýšenú o úrok, v prípade nepeňažnej pôžičky povinnosť vrátiť veci rovnakého druhu
4. predmetom zmluvy môžu byť iba druhovo (genericky) určené veci (predmetom nemôže byť nehnuteľná vec).
5. obvykle je daná aj doba splatnosti jej vrátenia a ak ide o peňažnú pôžičku aj vyčíslenie úroku

Zmluva by mala obsahovať aj prípadné zabezpečenie pôžičky a výšku úrokov z omeškania, ak dlžník nezaplatí pôžičku včas v termíne splatnosti. Pre veriteľa je výhodnejšie dohodnúť si tieto úroky z omeškania vopred v zmluve, pretože ak sa výška týchto úrokov z omeškania nedohodne, uplatní sa podporný zákonný model, podľa ktorého sú úroky z omeškania dvojnásobok základnej úrokovej sadzby Národnej banky Slovenska, ktorá býva zväčša nízka.

V prípade, že doba vrátenia pôžičky nie je dohodnutá, ustanovená právnym predpisom alebo určená v

rozhodnutí, dlžník je povinný pôžičku vrátiť (splatiť dlh) deň nasledujúci po tom, ako ho o plnenie požiadal veriteľ. Výzva nemá žiadnu predpísanú formu, považuje sa za ňu aj návrh na začatie súdneho konania podaného veriteľom. Je však vhodné si zvoliť písomnú formu.

Ak dlžník svoj dlh nesplní ihneď, deň po tom ako ho k tomu vyzval veriteľ, dostane sa do omeškania s plnením. Kedy môžu veriteľovi nabiehať aj tzv. úroky z omeškania. Od tohto dňa začne plynúť pre veriteľa aj premlčacia doba na uplatnenie svojho nároku, inak táto premlčacia doba začne plynúť od dohodnutej splatnosti.

Podľa R 68/1969 v prípade, že čas plnenia bol ponechaný na vôli dlžníka, ten je oprávnený ho splniť kedykoľvek podľa svojho uváženia. Veriteľ však sám nemôže určiť čas splnenia a domáhať sa plnenia, preto môže iba navrhnúť, aby ho určil súd. Podľa okolností prípadu súd určí čas plnenia tak, aby to bolo v súlade s dobrými mravmi.

R 28/1984 hovorí, že potom ako je rozhodnutím súdu určená lehota splatnosti a dňom nasledujúci po tejto lehote začne plynutie premlčacej doby.

Pohľadávku veriteľa možno zabezpečiť niektorým zo zabezpečovacích právnych prostriedkov. Ich hlavnou úlohou je dosiahnutie väčšej istoty, že právo veriteľa bude uspokojené. K ich vzniku je potrebný právny úkon, ktorý musí mať písomnú formu. Podmienkou je existencia hlavného záväzku, ktorého majú zabezpečiť.

Medzi tieto zabezpečovanie právne prostriedky patrí:

- zmluvné pokuty – je dohodou účastníkov určená suma, ktorá vyplýva z porušenia alebo neplnenia si povinností alebo záväzkov vyplývajúcich z občiansko-právneho vzťahu, aj vtedy keď veriteľovi nevznikla škoda. Podstatnou časťou je určenie výšky pokuty alebo spôsobu jej učená.
- ručenie – podmienkou platnosti ručiteľského záväzku je písomná forma, kde sa ručiteľ zaväzuje veriteľovi, že uspokojí jeho pohľadávku, ak ju neuspokojí dlžník.
- podľa R 36/1978: *Pre právny vzťah medzi veriteľom a ručiteľom dlžníka nie je rozhodujúce, či bol ručiteľ predtým než urobil písomné prehlásenie o ručení, uvedený dlžníkom do omylu.*
- R 8/1972: *Na platnosť ručiteľského záväzku nemá vplyv tá okolnosť, že dlžníkovi bola vyplatená len časť pôžičky a jej druhá časť bola použitá na krytie dosiaľ neuhradenej predchádzajúcej pôžičky, i keď táto okolnosť nebola ručiteľovi známa.*
Je vecou ručiteľa, aby si obstaral informácie o tom, aké povinnosti mu vyplynú z ručiteľského záväzku. Veriteľovi v tomto smere zákon neukladá žiadnu poučovaciu povinnosť.
- prípadná dohoda o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov – ktorými sú pracovné odmeny členov družstiev a príjmy, ktoré nahrádzajú odmenu za prácu (dôchodky, nemocenské, sociálne dávky, štipendiá, peňažná pomoc v materstve, ...).
- Od ostatných líši tým, že právo veriteľa sa nielen zabezpečuje, ale sa aj uspokojuje.
- záložná zmluva – plní 2 funkcie:
zabezpečovaciu (daním vecí do zálohu sa dlžník donucuje plniť záväzky).
uhradzovaciu (veriteľ má možnosť uspokojiť svoju pohľadávku zo zálohu)
Predmetom zálohu môže byť jednak hnutelná aj nehnuteľná vec (hypotéka) alebo pohľadávka, ktorej predmet plnenia má majetkovú hodnotu. Ak sa zakladá nehnuteľnosť, je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.
- zabezpečenie záväzkov prevodom práva – spočíva to v tom, že dlžník prevedie právo na veriteľa, ktorý však po splnení dlhu je povinný dlžníkovi umožniť výkon práva v rozsahu jeho prevodu a vydať dlžníkovi všetko čo z prevedeného práva získal.
- zabezpečenie postúpením pohľadávky – znamená, že buď dlžník alebo nejaká tretia osoba postúpi (prenechá) veriteľovi svoju pohľadávku. Od postúpenia pohľadávky sa zabezpečenie postúpením pohľadávky líši tým, že tu dochádza iba k zmene veriteľa iba za účelom zabezpečenia inej pohľadávky.
- zábezpeka – záväzok dať zábezpeku možno splniť najmä vytvorením záložného práva alebo spôsobilými ručiteľmi. Veci a pohľadávky majú zabezpečovaciu schopnosť iba do výšky dvoch tretín ich odhadovanej ceny. Ale vklady v peňažných ústavoch alebo štátne cenné papiere sú spôsobilou zábezpekou do celej svojej výšky.

- uznaním dlhu – uznanie dlhu je jednostranný právny úkon adresovaný veriteľovi dlžníkom. Je potrebné písomné uznanie dlhu čo do dôvodu i výšky, to má za následok, že plynutie pôvodnej premlčacej doby sa preruší a začne plynúť nová desaťročná premlčacia doba.

ZMLUVA O VÝPOŽIČKE

Subjektmi tejto zmluvy sú **požičiavateľ a vypožičiavateľ**, ktorí môžu byť rovnako fyzická ako aj právnická osoba.

Predmetom výpožičky môže byť každá vec, určená individuálnymi charakteristickými znakmi, ktorými sa odlišuje od iných vecí. Obe strany zmluvy – požičiavateľ a vypožičiavateľ sa môžu dohodnúť na týchto znakoch rovnako ako aj určiť jej nespotrebitelnosť počas zmluvného vzťahu. Na rozdiel od Zmluvy o pôžičke, vypožičiavateľovi je prenechaná vec na jej bezplatné užívanie.

Charakteristickými znakmi tejto zmluvy sú:

- prenechanie veci do užívania – pričom sa stanovujú také podmienky užívania, aby mohla byť tá istá vec bez znehodnotenia alebo akéhokoľvek porušenia vrátená späť požičiavateľovi
- bezplatnosť užívania
- dočasnosť užívania

Medzi základné práva a povinnosti požičiavateľa patrí:

- povinnosť odovzdať vypožičiavateľovi veci v stave spôsobilom na riadne užívanie – to znamená možnosť užívania veci takým spôsobom, ktorý zodpovedá jej účelu alebo dohode strán podľa zmluvy
- ak je potrebné s vecou, ktorá je predmetom výpožičky, zaobchádzať zvláštnym spôsobom alebo jej riadenie je upravené technickou normou, požičiavateľovi je povinný oboznámiť s nimi vypožičiavateľa

Základnými právami druhej strany – teda vypožičiavateľa sú:

- právo vypožičanú vec bezplatne užívať po dohodnutú dobu
- právo ponechať vec na užívanie inej osobe, ale iba v tom prípade ak sa tak dohodol s požičiavateľom, inak nesmie

Okrem práv má aj svoje povinnosti a to:

vec chrániť pred poškodením, zničením alebo stratou povinnosť vec vrátiť, len čo ju nepotrebuje najneskôr však do konca určenej doby zapožičania. Taktiež je povinný ju vrátiť ak ju neužíva riadne alebo ju užíva v rozpore s účelom, na ktorý vec slúži.

Zmluva o výpožičke je upravená aj osobitnými právnymi predpismi ako napr.:

- o správe majetku štátu, kde zmluva o výpožičke musí mať písomnú formu. Správca môže (okrem prenechania do nájmu) vypožičať majetok patriaci štátu napr. obci a to na dobu určitú najviac však na 5 rokov. Na platnosť zmluvy o výpožičke nehnuteľných vecí patriacich štátu je potrebné schválenie zriaďovateľom, ak ho nemá, tak schválenie ministrom financií

- o zbraniach a strelive

- o nadáciách – majetok nadácie (okrem jej základného imania) možno vypožičať inej fyzickej alebo právnickej osobe na bezplatné užívanie na rovnaký účel, na aký bola nadácia zriadená